

RGD. 61-22/12/MLM

Gdańsk, dnia 31 grudnia 2012 r.

Decyzja nr RGD.41/2012

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) oraz § 2 pkt 4 i § 5 pkt 1 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887)

– działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:
po przeprowadzeniu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, wszczętego z urzędu przeciwko Przedsiębiorstwu Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie,

I. Na podstawie art. 28 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 roku o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) **po uprawdopodobnieniu** stosowania przez tego przedsiębiorcę praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów, o których mowa w art. 24 ust. 1 i art. 24 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umownym pn. **Umowa nr** postanowień, o treści:

1. *Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:
 - a) zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,
 - b) zabrania udostępnionych pojemników,
 - c) rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia.*
2. *O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia lub ogłoszenia w prasie. Zmiana cen następuje bez wypowiedzenia warunków umowy. Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane odbiorcy nie później niż na 14 dni przed planowanym terminem zmiany cen usługi.*
3. *Sprawy sporne rozpatrywać będzie sąd właściwy dla siedziby Przedsiębiorcy.*
4. *Odbiorca wyraża zgodę na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb wykonania niniejszej umowy zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych,*

które są postanowieniami umownymi wpisanymi na podstawie art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43 poz. 296, z późn. zmianami) do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone **i po złożeniu zobowiązania** ww. przedsiębiorcy do podjęcia działań zmierzających do zaniechania naruszenia zbiorowych interesów konsumentów poprzez:

1) zmianę kwestionowanego wzorca umownego pod nazwą **Umowa nr** w zakresie postanowienia wymienionego w pkt I.1 sentencji decyzji i zastąpienie go postanowieniem, o treści:

Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:

- ✓ A) zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,
- ✓ B) zabrania udostępnionych pojemników,
- ✓ C) rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia.

W przypadkach zalegania z zapłatą przez Odbiorcę usług, Przedsiębiorca wezwie go do zapłaty zaległych kwot i wyznaczy w tym celu termin co najmniej 14 dni. Z uprawnień wymienionych w lit. a-c Przedsiębiorca może skorzystać po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu. Wezwanie kierowane do Odbiorcy usług winno zawierać pouczenie o skutkach braku zapłaty w wyznaczonym terminie.

2) zmianę kwestionowanego wzorca umownego pod nazwą **Umowa nr** w zakresie postanowienia wymienionego w pkt I.2 sentencji decyzji i zastąpienie go postanowieniem, o treści:

1. O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia. W zawiadomieniu tym Przedsiębiorca poinformuje Odbiorcę o prawie do wypowiedzenia umowy w myśl przepisów Kodeksu cywilnego.
2. Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane Odbiorcy nie później niż na miesiąc przed planowanym terminem zmiany cen usługi.
3. W przypadku zmiany cen, o której mowa w niniejszym paragrafie, Odbiorca uprawniony będzie do wypowiedzenia niniejszej umowy ze skutkiem na czternaście dni od daty złożenia wypowiedzenia. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 zawierać będzie pouczenie o uprawnieniu przewidzianym w zdaniu pierwszym.

3) zmianę kwestionowanego wzorca umownego pod nazwą **Umowa nr** w zakresie postanowień wymienionych w pkt I.3 i I.4 sentencji decyzji poprzez ich usunięcie, **nakłada się** na Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie obowiązek wykonania tego zobowiązania poprzez:

- i) opracowanie i wprowadzenie do obrotu nowego wzorca umów niezawierającego kwestionowanych postanowień, **OD DNIA 1 STYCZNIA 2013 R.**
- ii) przekazanie konsumentom aneksów zmieniających kwestionowane postanowienia, **W TERMINIE DO DNIA 31 STYCZNIA 2013 R.**

II. Na podstawie art. 28 ust. 3 ustawy z dnia 16 lutego 2007r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami), stosownie do art. 33 ust. 6 ww. ustawy, działając w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, nakłada się na przedsiębiorcę Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie obowiązek przedłożenia, **W TERMINIE DO DNIA 1 LUTEGO 2013 R.** informacji/dokumentów potwierdzających wykonanie zobowiązania, o którym mowa w punkcie I decyzji, a to:

- iii) wzorca umowy pn. **Umowa nr**, niezawierającego postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- iv) przykładowych dowodów przedstawienia konsumentom korzystającym z usług przedsiębiorcy nowych warunków umów, zgodnie z podjętym zobowiązaniem.

Uzasadnienie

Na podstawie postanowienia nr 150 z dnia 20 czerwca 2012 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwany dalej również Prezesem Urzędu) wszczął i prowadził, pod sygnaturą akt RGD.405-20/12/MLM, postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy zapisy umów oraz ogólnych warunkach realizacji umów stosowanych w obrocie konsumenckim przez m.in. przedsiębiorcę Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie nie naruszają przepisów ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331 ze zmianami) w sposób uzasadniający wszczęcie przeciwko ww. przedsiębiorcy postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

W trakcie przedmiotowego postępowania Prezes Urzędu pozyskał przekazany mu przez Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie (zwany dalej: PGK lub Spółka) wzorzec umowy pod nazwą **Umowa nr**.

Wobec tego, iż analiza warunków umownych stosowanych przez PGK pozwala na stwierdzenie, iż niektóre z zapisów, zawartych w tym wzorcu umowy mogą być uznane za tożsame z klauzulami wpisanymi do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zmianami), Prezes Urzędu postanowił o wszczęciu z urzędu postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów.

Spółce, postanowieniem nr 276 z dnia 26 września 2012 r., zarzucono podejmowanie bezprawnych działań godzących w zbiorowe interesy konsumentów, polegających na stosowaniu we wzorcu umownym pn. **Umowa nr** postanowień, o treści:

- *Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:*
 - *zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,*
 - *zabrania udostępnionych pojemników,*
 - *rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia.*
- *O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia lub ogłoszenia w prasie. Zmiana cen następuje bez wypowiedzenia warunków umowy.*
- *Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane odbiorcy nie później niż na 14 dni przed planowanym terminem zmiany cen usługi.*
- *Sprawy sporne rozpatrywać będzie sąd właściwy dla siedziby Przedsiębiorcy.*
- *Odbiorca wyraża zgodę na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb wykonania niniejszej umowy zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych.*

Do akt sprawy postanowieniem nr 283, z dnia 27 września 2012 r., włączono następujące dowody, uzyskane w trakcie przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego, tj.: pismo przedsiębiorcy z dnia 12 czerwca 2012 r. wraz z załącznikami (odpis KRS, wzorzec: Umowa nr).

Przedsiębiorca ustosunkował się do postawionych zarzutów pismem z dnia 19 października 2012 r. Natomiast w dniu 15 października 2012 r. wystąpił o wydanie w sprawie decyzji w oparciu o przepis art. 28 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Jednocześnie poinformował, że od dnia 15 listopada 2012 r. będzie zawierał z nowymi klientami/konsumentami umowy w oparciu o nowy wzorzec Umowa nr., a także do końca roku 2012 r. przedstawi dotychczasowym klientom propozycję (aneksy) odpowiednich zmian w wykonywanych umowach.

Prezes Urzędu ustalił następujący stan faktyczny.

Spółka Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Goleniowie została zarejestrowana w KRS w dniu 7 października 2002 r., pod nr 0000132945. Przedmiotem działania przedsiębiorcy jest m.in.: działalność związana ze zbieraniem odpadów.

Spółka prowadzi działalność w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie następujących gmin: Goleniów, Przybiernów i Stepnica.

Na wskazanym obszarze Spółka prowadzi działalność w zakresie odbioru odpadów zawierając z konsumentami umowy, w oparciu o opracowany wzorzec **Umowa nr.**

Analiza warunków umownych opracowanych i wykorzystywanych przez przedsiębiorcę wskazuje, że w ww. wzorcu PGK stosuje następujące postanowienia:

- *Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:*
 - *zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,*
 - *zabrania udostępnionych pojemników,*
 - *rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia.*
- *O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia lub ogłoszenia w prasie. Zmiana cen następuje bez wypowiedzenia warunków umowy.*
- *Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane odbiorcy nie później niż na 14 dni przed planowanym terminem zmiany cen usługi.*
- *Sprawy sporne rozpatrywać będzie sąd właściwy dla siedziby Przedsiębiorcy.*
- *Odbiorca wyraża zgodę na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb wykonania niniejszej umowy zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych,*

Które mogą być uznane za tożsame z postanowieniami niedozwolonymi, wpisanymi do rejestru postanowień wzorców umowy, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 ze zmianami), tj:

- „Zleceniobiorcy przysługuje prawo rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku, kiedy Zleceniodawca spóźnia się z zapłatą za usługi” (Wyrok Sądu

Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 marca 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 430/09, numer postanowienia w rejestrze 1979).

- „W razie znacznego wzrostu cen towarów i usług cena usługi może zostać podwyższona” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 24 kwietnia 2006 roku, sygnatura akt XVII AmC 107/04, numer postanowienia w rejestrze 783).
- „Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy”(Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 marca 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 430/09, numer postanowienia w rejestrze 1977).
- „Wszelkie spory wynikłe z tytułu wykonania zobowiązań związanych z Programem będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Organizatora” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 13 listopada 2009 roku, sygnatura akt XVII AmC 1027/09, numer postanowienia w rejestrze 2320).
- „Sądem właściwym dla rozpatrywania wszelkich sporów jest sąd właściwy dla siedziby sprzedającego” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 16 kwietnia 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 363/09, numer postanowienia w rejestrze 1950).
- „Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki” (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 15 lutego 2006 roku, sygnatura akt XVII AmC 30/05, numer postanowienia w rejestrze 1181).

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Możliwość rozstrzygnięcia sprawy w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów wymaga ustalenia, czy w okolicznościach przedmiotowej sprawy doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. Zgodnie z brzmieniem art. 1 ust. 1 i ust. 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem jej regulacji jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z dnia 24 października 1991 r., sygn. akt XV Amr 8/90).

Zdaniem Prezesa Urzędu rozpatrywana sprawa ma charakter publicznoprawny, ponieważ wiąże się z ochroną interesu wszystkich konsumentów, którzy na podstawie umów o wywóz odpadów komunalnych o treści zakwestionowanej w toku niniejszego

postępowania korzystają lub będą korzystać z usług świadczonych przez przedsiębiorcę, zajmującego się świadczeniem usług w zakresie wywozu odpadów. Objęte zarzutem działanie przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki krąg uczestników rynku, ponieważ jest ono skierowane do członków określonej zbiorowości tj. wszystkich rzeczywistych i potencjalnych odbiorców świadczonych przez Spółkę usług. Interes publicznoprawny przejawia się także w postaci zbiorowego interesu konsumentów, co oznacza, iż naruszenie zbiorowego interesu konsumentów jest jednoznaczne z naruszeniem interesu publicznoprawnego.

W tym stanie rzeczy przyjąć należy, że w niniejszej sprawie mamy do czynienia z naruszeniem przez Spółkę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Skarżonemu przedsiębiorcy postawiono zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Przepis art. 24 ust. 1 stanowi, że *Zakazane jest stosowanie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów. Zgodnie z ust. 2 tego artykułu „Przez praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów rozumie się godzące w nie bezprawne działanie przedsiębiorcy, w szczególności: 1) stosowanie postanowień wzorców umów, które zostały wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ ustawy z dnia 17 listopada 1964r. – Kodeks postępowania cywilnego [...].*

Aby działania przedsiębiorcy mogły zostać uznane za sprzeczne z powołanym wyżej przepisem art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, należy wykazać, że spełniają one łącznie następujące przesłanki:

- ujawniają się w obrocie konsumenckim, a więc dotyczą relacji przedsiębiorca-konsument,
- stanowią działanie bezprawne,
- naruszają zbiorowe interesy konsumentów.

Zgodnie z art. 4 pkt 12 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i art. 22¹ Kodeksu cywilnego za konsumenta uważa się osobę fizyczną dokonującą czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową. W niniejszej sprawie fakt zawierania przez PGK umów odbioru odpadów z konsumentami pozostaje poza sporem, co przesądza o uznaniu, iż pierwsza z ww. przesłanek jest spełniona.

Spółka PGK jest przedsiębiorcą w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, zgodnie z którym, pod pojęciem tym rozumie się m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Ustawa z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (tekst jednolity: Dz.U. z 2010 r. Nr 220, poz. 1447 ze zm.) w art. 4 ust. 1 i ust. 2 stanowi, że:

- przedsiębiorcą w rozumieniu ustawy jest osoba fizyczna, osoba prawna i jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną – wykonująca we własnym imieniu działalność gospodarczą.
- za przedsiębiorców uznaje się także wspólników spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

Jednocześnie zgodnie z treścią art. 2 ww. ustawy o swobodzie działalności gospodarczej działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie

kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

W przedmiotowej sprawie strona postępowania posiada status przedsiębiorcy, gdyż jest to spółka prawa handlowego, prowadząca działalność gospodarczą na podstawie wpisu do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego, a więc jest to podmiot prawa wyodrębniony organizacyjnie i majątkowo, prowadzący we własnym imieniu działalność gospodarczą. Działania Spółki mogą podlegać zatem kontroli dokonywanej w oparciu o przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Co do drugiej przesłanki, tj. bezprawności, rozumianej jako działania sprzeczne z przepisami prawa podnieść należy, iż przedsiębiorcy postawiony został zarzut naruszenia art. 24 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegający na stosowaniu w umowach zawieranych z konsumentami postanowień wzorca umowy, które zostały wpisane do Rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o którym mowa w art. 479⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego (zwanego dalej Rejestrem).

Zakaz stosowania postanowień wpisanych do Rejestru dotyczy nie tylko tego przedsiębiorcy, przeciwko któremu zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone, lecz również innych przedsiębiorców. Art. 479⁴³ K.p.c. rozszerza prawomocność wyroku wydanego w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone na osoby trzecie, tj. innych przedsiębiorców. Skutek tzw. prawomocności rozszerzonej następuje od chwili wpisania wzorca umowy do Rejestru, prowadzonego przez Prezesa Urzędu. Konsekwencją umieszczenia postanowienia umownego w Rejestrze jest to, że posłużenie się nim będzie miało skutek wprowadzenia do umowy elementu bezwzględnie przez prawo zakazanego.

Wpis do Rejestru niedozwolonych postanowień umownych oznacza, że od tego momentu stosowanie takiej klauzuli jest zakazane we wszystkich wzorcach umownych. Powyższe stanowisko Prezesa Urzędu zgodne jest z orzecznictwem Sądu Najwyższego, który w uchwale z dnia 13 lipca 2006 r. (sygn. akt III SZP 3/06) stwierdził, iż ... *stosowanie postanowień wzorców umów o treści tożsamej z treścią postanowień uznanych za niedozwolone prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów i wpisanych do rejestru, o którym mowa w art. 479⁴⁵ § 2 k.p.c., może być uznane w stosunku do innego przedsiębiorcy za praktykę naruszającą zbiorowe interesy konsumentów (...)*. W uzasadnieniu do powyższej uchwały Sąd uznał m.in., że (...) *praktyka naruszająca zbiorowe interesy konsumentów art. 23a u.o.k.ik. (obecnie art. 24 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów) obejmuje również przypadki wprowadzania jedynie zmian kosmetycznych polegających na przestawieniu wyrazów lub zastąpieniu jednych wyrazów innymi, jeżeli tylko wykładnia postanowienia pozwoli stwierdzić, że jego treść mieści się w hipotezie zakazanej klauzuli. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści do klauzuli wpisanej do rejestru godzi przecież tak samo w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do rejestru (...)*. Przyjęta powyżej rozszerzająca wykładnia art. 23a u.o.k.ik. znajduje również uzasadnienie w dyrektywach 93/13 oraz 98/27 a także orzecznictwie ETS dotyczącym zasady efektywności (...).

Nie jest zatem konieczna dokładna oraz literalna identyczność klauzuli wpisanej do Rejestru i klauzuli z nią porównywanej. Stąd też niedozwolone będą również postanowienia umów, mieszczące się w hipotezie klauzuli wpisanej do Rejestru,

której treść zostanie ustalona w oparciu o dokonaną jej wykładnię. Stosowanie klauzuli o zbliżonej treści tak samo godzi w interesy konsumentów, jak stosowanie klauzuli identycznej, co wpisana do Rejestru.

W ocenie Prezesa Urzędu postanowienia stosowane przez PGK we wzorcu **Umowa nr...** mogą wywoływać identyczne skutki prawne, jak klauzule umieszczone w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych.

Po pierwsze postanowienie, zawarte we wzorcu pn. Umowa nr..., o treści: *Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:*

- *zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,*
- *zabrania udostępnionych pojemników,*
- *rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia,*

uznać należy, za wywołujące identyczne skutki prawne, jak postanowienia wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, o treści: *Zleceniobiorcy przysługuje prawo rozwiązania umowy bez wypowiedzenia w przypadku, kiedy Zleceniodawca spóźnia się z zapłatą za usługi* (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 9 marca 2010 r., sygnatura akt XVII AmC 430/09, numer postanowienia w Rejestrze 1979).

Analiza treści i skutków kwestionowanego postanowienia oraz postanowienia wpisanego do Rejestru klauzul niedozwolonych pozwala uznać je za tożsame. Postanowienie Spółki umowne co prawda wskazuje okres opóźnienia z zapłatą za usługi, którego upływ uprawnia Zleceniobiorcę do rozwiązania umowy bez wypowiedzenia (dwie niezapłacone faktury), jednak umowa wbrew powszechnie panującym obyczajom kupieckim nie przewiduje dodatkowego wezwania do zapłaty zaległości. Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uzasadniając wyrok z dnia 9 marca 2010 roku zwrócił uwagę na to, że przedsiębiorca w ogóle nie bierze pod uwagę sytuacji losowych. Oznacza to, iż konsument nie z własnej winy może zostać pozbawiony usługi w zakresie utrzymania porządku i czystości praktycznie z dnia na dzień. Według Sądu zapis ten jest sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumentów.

Spółka PGK także we wzorcu umownym przewidziała, że jest uprawniona do rozwiązania umowy z kontrahentem niezależnie od tego, czy zaleganie z zapłatą jest wynikiem świadomych i umyślnych działań konsumenta. Niewątpliwie rozwiązanie umowy bez jakiegokolwiek uprzedzenia oraz bez wyjaśniania kto i w jakim stopniu ponosi winę lub przyczynił się do powstałej sytuacji sprzeczne jest z dobrymi obyczajami i narusza interesy konsumentów.

Po drugie postanowienie wzorca Umowa nr... o treści: *O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia lub ogłoszenia w prasie. Zmiana cen następuje bez wypowiedzenia warunków umowy. Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane odbiorcy nie później niż na 14 dni przed planowanym terminem zmiany cen usługi*, uznać należy za identyczne w skutkach, jak klauzule wpisane do Rejestru pod poz. 783 czy 1977.

Wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (SOKiK) z dnia 24 kwietnia 2006 roku, sygnatura akt XVII AmC 107/04, Sąd uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *W razie znacznego wzrostu cen towarów i usług cena usługi może zostać podwyższona* numer postanowienia w rejestrze 783.

Natomiast wyrokiem Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 9 marca 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 430/09, Sąd uznał za niedozwolone postanowienie o treści: *Zmiana cen za wywóz odpadów komunalnych nie wymaga form aneksu do umowy*, numer postanowienia w rejestrze 1977.

Przywołane i porównywane postanowienia, w efekcie, pozbawiają konsumentów, w przypadku zmiany wysokości opłat, prawa do wypowiedzenia zawartej umowy. Wskazać należy, że umowa o odbiór odpadów komunalnych dotyczy stosunku umownego o charakterze ciągłym, a analizowane postanowienie PGK uniemożliwia konsumentowi jej wypowiedzenie na podstawie art. 384¹ K.c., który stanowi, że wzorzec wydany w czasie trwania stosunku umownego o charakterze ciągłym wiąże drugą stronę, jeżeli zostały zachowane wymagania określone w art. 384 K.c. a strona nie wypowiedziała umowy w najbliższym terminie wypowiedzenia. Wszystkie wskazane klauzule umowne uprawniają przedsiębiorcę do jednostronnej zmiany istotnych warunków umowy (ceny) bez zagwarantowania konsumentowi prawa do wypowiedzenia umowy.

Po trzecie postanowienie wzorca Umowa nr... o treści: *Sprawy sporne rozpatrywać będzie sąd właściwy dla siedziby Przedsiębiorcy*, uznać należy, za wywołujące identyczne skutki prawne, jak postanowienia wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone tj:

- *Wszelkie spory wynikłe z tytułu wykonania zobowiązań związanych z Programem będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby Organizatora* (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 13 listopada 2009 roku, sygnatura akt XVII AmC 1027/09, numer postanowienia w rejestrze 2320),
- *Sądem właściwym dla rozpatrywania wszelkich sporów jest sąd właściwy dla siedziby sprzedającego* (Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumenta z dnia 16 kwietnia 2010 roku, sygnatura akt XVII AmC 363/09, numer postanowienia w rejestrze 1950).

Analiza treści i skutków kwestionowanych postanowień oraz postanowień przywołanych, wpisanych do rejestru, prowadzi do stwierdzenia, iż wszystkie one są/były niezgodne z art. 385³ pkt 23 kodeksu cywilnego, stosownie do którego za niedozwolone uznaje się postanowienie, narzucające rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Zgodnie z ustawą z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 269 ze zm.) mówiąc o właściwości miejscowej, można wyróżnić właściwość: ogólną, przemianą i wyłączną. Zasadę w zakresie właściwości miejscowej określa art. 27 § 1 Kodeksu postępowania cywilnego (dalej jako k.p.c.) stanowiący, że *Powództwo wytacza się przed sąd pierwszej instancji, w którego okręgu pozwany ma miejsce zamieszkania*. Właściwość wyłączna dotyczy powództw związanych m.in. z prawem rzeczowym na nieruchomości, dziedziczeniem, stosunkami pomiędzy rodzicami i dziećmi. Przepisy dotyczące właściwości przemiennej przewidują możliwość wytoczenia powództwa o ustalenie istnienia umowy, jej wykonania, rozwiązania lub unieważnienia, jak też o odszkodowanie z powodu niewykonania lub nienależytego wykonania umowy, przed sądem właściwym dla miejsca jej wykonania. W razie wątpliwości, miejsce to powinno być stwierdzone dokumentem (patrz art. 34 k.p.c.). Przepisy art. 31 i nast. k.p.c. umożliwiają powodowi dokonanie wyboru pomiędzy sądem właściwości ogólnej, a innym sądem oznaczonym w tych przepisach, w zależności od tego, który sąd jest dla niego

dogodniejszy.¹ Nie jest zatem dopuszczalne narzucenie właściwości przemiennej przez jedną ze stron stosunku prawnego/umowy, a jedynie następczy jej wybór w chwili powstania roszczenia wynikającego z umowy. Artykuł 46 k.p.c. przewiduje możliwość zawarcia tzw. umowy prorogacyjnej, polegającej na tym, że strony mogą umówić się na piśmie o poddanie sądowi pierwszej instancji, który według ustawy nie jest miejscowo właściwy, sporu już wynikłego lub sporów mogących wyniknąć w przyszłości z oznaczonego stosunku prawnego. Sąd ten, jeżeli strony nie postanowiły inaczej, będzie wówczas sądem wyłącznie właściwym. W świetle przytoczonego przepisu możliwe jest odejście od generalnego modelu właściwości ogólnej, jednak tylko wtedy, gdy jest to przedmiotem indywidualnego uzgodnienia umownego. Skuteczność takiej umowy zależy zatem od zgodnego wyrażenia woli stron.

Tak więc w rozpatrywanym przypadku, w sytuacji konieczności rozwiązywania sporu na drodze sądowej w grę wchodzi tylko dwie właściwości, tj. ogólna i przemienne. Według właściwości ogólnej, jeżeli powodem jest konsument, to powództwo powinno zostać wniesione do sądu właściwego dla siedziby przedsiębiorcy (art. 30 k.p.c.). Jeżeli natomiast powodem jest przedsiębiorca, to sądem właściwym jest sąd, w którego okręgu konsument ma miejsce zamieszkania (art. 27 § 1 k.p.c.). W przypadku właściwości przemiennej dotyczącej roszczeń wynikających z zawartej umowy, właściwym będzie sąd miejsca wykonania tej umowy (art. 34 k.p.c.). Tak więc nie w każdym przypadku sądem właściwym będzie sąd właściwy dla siedziby Spółki, ponieważ kontrahenci Spółki (konsumenty) mogą np. mieszkać poza miejscem siedziby Spółki.

Po czwarte postanowienie wzorca Umowa nr... o treści: *Odbiorca wyraża zgodę na gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych dla potrzeb wykonania niniejszej umowy zgodnie z ustawą z dnia 29.08.1997r. o ochronie danych osobowych, uznać należy, za wywołujące identyczne skutki prawne, jak postanowienie, uznane wyrokiem SOKiK z dnia 15 lutego 2006 r., za niedozwolone i wpisane do rejestru postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone, pod nr 1181, o treści: *Wyrażam zgodę na wprowadzenie do bazy danych i przetwarzanie moich danych osobowych obecnie i w przyszłości przez „FF” (zgodnie z ustawą z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Ochronie Danych Osobowych) w zakresie wynikającym z niezbędnych czynności kontrolnych z tytułu ubiegania się oraz otrzymania pożyczki.**

Wprowadzie zgodnie z art. 23 ustawy z dnia 29 sierpnia 2002 r. o ochronie danych osobowych przetwarzanie danych jest dopuszczalne m.in. wtedy gdy osoba wyrazi na to zgodę lub gdy jest to konieczne do realizacji umowy i gdy osoba, której dane dotyczą jest jej stroną jednak przepis ten odnosi się jedynie do określonych działań tj. do przetwarzania danych natomiast postanowienie przedsiębiorcy wskazuje jednoznacznie, że odbiorca/konsument wyraził zgodę na te działania, co w przypadku powstania sporów na tym tle mogło by skutkować uniemożliwieniem dochodzenia przez konsumenta swoich praw.

Wskazać należy, że w uzasadnieniu wyroku z dnia 15 lutego 2006 r., dotyczącego klauzuli nr 1181, Sąd stwierdził, iż *wyrażenie zgody na przetworzenie danych osobowych konsumenta jest jego decyzją autonomiczną i zależy tylko od jego woli. Zamieszczenie we wzorcu jednoznacznej deklaracji („wyrażam zgodę”) pozbawia konsumenta swobody podjęcia decyzji.* Tym samym także zakwestionowane

¹ Kodeks postępowania cywilnego. Komentarz. Tom I. Pod redakcją K. Piaseckiego, Wydawnictwo C.H. Beck, Warszawa 1996r., str.164.

postanowienie wzorca umownego stosowanego przez przedsiębiorcę może zostać uznane za niedozwolone postanowienie umowne, tożsame z klauzulą nr 1181.

Mając na uwadze dokonane ustalenia uznać należy, za uprawdopodobnione, iż zakwestionowane postanowienia, zawarte we wzorcach stosowanych przez PGK, wywołują identyczne skutki prawne, jak wskazane klauzule umieszczone w rejestrze niedozwolonych postanowień umownych, czego nie podważają nieznaczne różnice redakcyjne porównywanych warunków umownych.

Naruszenie zbiorowych interesów konsumentów ma miejsce wtedy, gdy działanie przedsiębiorcy godzi w interesy konsumentów jako zbiorowości, to jest, ujawnia się w sytuacji gdy skierowane jest nie tylko do wyodrębnionej indywidualnie grupy konsumentów, lecz szerszego nieograniczonego liczbowo kręgu osób, do których dotarła i dotrzeć może oferta przedsiębiorcy. W rozpatrywanej sprawie wyżej wymienione warunki zostały spełnione. Oferta usług odbioru odpadów, zawierająca niedozwolone klauzule, adresowana jest bowiem przez Spółkę nie do ściśle zindywidualizowanego, konkretnego konsumenta lecz do z góry nieokreślonej, niemożliwej do zidentyfikowania liczby kontrahentów – konsumentów, których sytuacja jest identyczna i wspólna.

Zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w toku postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów zostanie uprawdopodobnione, że przedsiębiorca stosuje praktykę, o której mowa w art. 24, a przedsiębiorca zobowiąże się do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom Prezes Urzędu może, w drodze decyzji nałożyć obowiązek wykonania tych zobowiązań.

W toku przeprowadzonego postępowania Spółka przedstawiła zobowiązanie do podjęcia określonych działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom interesów konsumentów, tj.:

W odniesieniu do zarzutu z **pkt I.1** przedsiębiorca zaproponował nowe brzmienie postanowienia, o treści:

Zaleganie z zapłatą za wykonane usługi określone w § 1- dwie niezapłacone faktury w całości lub części- uprawnia Przedsiębiorcę do:

- ✓ A) zaprzestania świadczenia usług do dnia uregulowania zaległości,
- ✓ B) zabrania udostępnionych pojemników,
- ✓ C) rozwiązania umowy bez terminu wypowiedzenia.

W przypadkach zalegania z zapłatą przez Odbiorcę usług, Przedsiębiorca wezwie go do zapłaty zaległych kwot i wyznaczy w tym celu termin co najmniej 14 dni. Z uprawnień wymienionych w lit. a-c Przedsiębiorca może skorzystać po bezskutecznym upływie wyznaczonego terminu. Wezwanie kierowane do Odbiorcy usług winno zawierać pouczenie o skutkach braku zapłaty w wyznaczonym terminie.

W odniesieniu do zarzutu z **pkt I.2** przedsiębiorca zaproponował nowe brzmienie postanowienie, o treści:

- 1) *O zmianie cen za usługi wynikające z tej umowy Przedsiębiorca powiadomi Odbiorcę w drodze pisemnego zawiadomienia. W zawiadomieniu tym*

Przedsiębiorca poinformuje Odbiorcę o prawie do wypowiedzenia umowy w myśl przepisów Kodeksu cywilnego.

- 2) Zawiadomienie lub ogłoszenie w prasie zawiera nową cenę za usługi objęte umową i powinno być przekazane Odbiorcy nie później niż na miesiąc przed planowanym terminem zmiany cen usługi.*
- 3) W przypadku zmiany cen, o której mowa w niniejszym paragrafie, Odbiorca uprawniony będzie do wypowiedzenia niniejszej umowy ze skutkiem na czternaście dni od daty złożenia wypowiedzenia. Zawiadomienie, o którym mowa w ust. 1 zawierać będzie pouczenie o uprawnieniu przewidzianym w zdaniu pierwszym.*

Postanowienia objęte zarzutem z **pkt I.3 i I.4** zostały usunięte z wzorca umownego. Jednocześnie w § 13 wzorca przewidziano, że w sprawach nieuregulowanych w umowie obowiązują przepisy Kodeksu cywilnego.

Przedsiębiorca zobowiązał się również do wprowadzenia nowych wzorców umownych i zawierania umów z nowymi klientami, na nowych warunkach, od dnia 15 listopada 2012 r.

Jednocześnie Spółka zobowiązała się do przedstawienia dotychczasowym kontrahentom propozycji zawarcia aneksów do umów, obejmujących wprowadzone zmiany, do końca 2012 r.

Zdaniem Prezesa Urzędu działania objęte złożonym przez Spółkę zobowiązaniem zmierzają do zapobieżenia zarzucanemu jej naruszeniu art. 24 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zmiana stosowanych wzorców umów w zaproponowany przez Spółkę sposób oraz zmiana umów dotychczas zawartych z odbiorcami usług doprowadzą bowiem do wyeliminowania zakwestionowanych warunków świadczenia usług.

W tej sytuacji Prezes Urzędu postanowił jak w **punkcie I** sentencji niniejszej decyzji.

Stosownie do art. 28 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w decyzji, o jakiej mowa w ust. 1, Prezes UOKiK nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Spółka zobowiązana została do złożenia, w terminie do dnia 1 lutego 2013 r., sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego w toku postępowania zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanemu Spółce naruszeniu, poprzez przekazanie:

- ✓wzorca umowy pn. **Umowa nr**, niezawierającego postanowień kwestionowanych przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
- ✓przykładowych dowodów przedstawienia konsumentom korzystającym z usług przedsiębiorcy nowych warunków umów, zgodnie z podjętym zobowiązaniem.

W związku z tym orzeczono jak w **punkcie II** sentencji niniejszej decyzji.

POUCZENIE:

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do

Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów,
w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony
Konkurencji i Konsumentów w Gdańsku.

Z upoważnienia Prezesa Urzędu
Roman Jarząbek
Dyrektor delegatury
UOKiK w Gdańsku

